

Nieuwe expositie in binnenmuseum

'Spiegelbeelden; Werra-keramiek uit Enkhuizen 1605' is de titel van een nieuwe tijdelijke tentoonstelling die tot 11 januari 1993 in het Zuiderzeemuseum is te bewonderen.

Grootste Werra bord met een doorsnede van 40 cm.

Rond de Zuiderzee is veel Werra-keramiek gevonden. Dit is rood aardewerk, versierd met slibkras-techniek. Jarenlang heeft men gedacht dat het aardewerk afkomstig was uit werkplaatsen langs de rivier de Werra in Duitsland.

Dirk Claaszoon Spiegel was een Hollandse lakenkoopman die handel dreef met het Werra-gebied. Daar zag hij het prachtig versierde aardewerk. Hij besloot daarop in Enkhuizen een eigen pottenbakkerswerkplaats voor 'Werra'-productie in te richten. De ovens en

schuren bouwde hij in het noordwesten van de oude binnenstad: het Lutkeveld. Om concurrentie van andere bedrijven tegen te gaan heeft hij octrooi gevraagd en dat in 1602 ook gekregen. In de werkplaats liet hij kommen, schalen en ander keukengerei maken van rood aardewerk en versierde dat met slibkras-techniek. In de randen zijn de versieringen abstract. Op het midden van het bord, de spiegel, zijn allerlei afbeeldingen te zien: bijbelse taferelen, maar ook veel dieren. Op enkele schalen staat een vormloos wezen. Om wat de hals moet

zijn zit een band en de kop heeft een opengesperde bek en twee oren: het is de ongelukke beer. Men dacht dat beren zonder vorm werden geboren. Pas wanneer moederbeer haar jongen likt, komt er vorm in.

Anton Bruijn - in dienst van de Rijksdienst Oudheidkundig Bodemonderzoek - heeft grondig onderzoek gedaan naar de afvalput van de werkplaats. Hier lagen vele duizenden 'misbaksels'. Hij kwam er achter dat Dirk Claaszoon Spiegel vier decorateurs in dienst moet hebben gehad. Wanneer je eenmaal hun 'handschrift' kunt herkennen, zie je het verschil met de decorateurs die in Duitsland in het Werra-gebied hun beroep uitoefenden.

Dit onderzoek van Anton Bruijn heeft geresulteerd in de tentoonstelling en een prachtig boek. Zij vormen de kroon op zijn jarenlange onderzoek naar pottenbakkersovens en hun afval.

De Stichting Promotie Archeologie heeft de publikatie verzorgd en de tentoonstelling georganiseerd. Wanneer deze in het Zuiderzeemuseum is geweest, gaat zij naar Museum De Waag in Deventer, het Thermenmuseum in Heerlen en vervolgens naar musea in het buitenland. Het boek 'Spiegelbeelden' kost f69,50 en is te koop in het Zuiderzeemuseum.

*Marianne A. de Bruyn
sectorhoofd museumproducties
Zuiderzeemuseum*